Ն. 4559 1881 — ՅՈՒՆՎԱՐ 26 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԼԻՍ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ ՓԵՏՐՎԱՐ 7 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԼԻՍ — Ն. 4559

21 ԻՆՃԻ ՍԷՆԷ — ١٢٩٨ ՐԷՊԻԼԷՎԼ. ٩ — 40 ՓԱՐԱ.

Մասեցողաղի Եփրատ

ՄԻԻՆԱՏԻՒ ԻՐԱՒԻԵԱՍ

21 ԻՆՃԻ ՍԷՆԷ — ١٢٩٦ ՔԵՍԼԵՆ ՍԱ. ٢٠ — 40 ՓԱՐԱ.

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՅԷ

ԱԺԱՆՆՍ ՀԱՎԱՍ

Պէլկրատ, 4 փետր.

Սրբոյն Սաւայի Եղբարցն ինչասը իշին, պու կիւն Սրբոյ հիւքիւմէթի էլէ Բարիսին Ինիոն ժէնէրալ շիրքէթի միանէսինտէ պիր մուգավէլէնամէ իմզալանմիշ տըր։

Տուպլին, 5 փետր.

Տուպլինտէ թէէսիս օլունան գոմիթէնին, զապըթա թարաֆընտան տաղըտըլաճաղը զանն օլունմագտա տըր։ Ո հալտէ Իրլանտա ինթիհատը ճէմիյէթի, բուէսսա թարաֆընտան նէշը օլունաճագ պիր պէեանամէ իլէ տաղըտըլաճագ տըր։

Ամթինա, 5 փետր.

Եունան հիւքիւմէթի մէճլիսինին մէպուսանա ինթա օլունան դանուն լայիհասը մուճիպինճէ, 1881 սէնէսինտէ Եունան գարա առաքիրինին մէվճուտու 82,824 նէֆէրէ պալիղ օլմագտա տըր։

Ամթինա, 6 փետր.

Մէպուսան մէճլիսինին տիւնքի իճթիմաինտէ, Մ. Մէսէնէցի, մէճլիս, Եունան մէսէլէսի հագգընտա պիր դարարը դամթի վիրէպիմէք իշին, էվրադը սիեասիեէնին նէշրինի թալէպ ինթիմ տիր։

Մ. Գումանտուրոս, պունա վէրտիկի ճէվապտա, պու միզաքէրաթըն լիւզումուզ օլտուղունու, վէ Եունանիսթան թարաֆընտան սիւլիք օլունաճագ խաթթը հարէքէթ, Պէրլին գոնֆէրանսը թարաֆընտան վէրիմիշ օլան դարարլարը իճրասը իտուկինի, վէ պունտան մատա, քէնտիսինին մէսնէտի իգթիտարա կէչմէսինտէն պէրու հիչ պիր էվրադ թատթի օլունմամըշ պուլունտուղունու պէեան ինթիմ, վէ իլավէթէն տախի չէօյլէ սէօյլէմիշ տիր։ «Էվրօրա, Եունանիսթան հագգընտա էֆքէարը հասէնէ իլէ միթթասրֆ պուլունտուղունտան, խաթիճալ ինթիմէք իւզրէ պիզէ վազը օլան ինթարընտան տօլաեը քէնտիսինի թայեպ իտէմէյիզ, վէ պիզ, հագգդաթէն պու ինթարա սիւլիք ինթիմէքլիկիմիզ լազըմ օլտուղունու զանն իտէրիզ. անճագ վաթանըն իյիկի վէ մէնֆաաթը ուղրունա կէրմիէթլէ չալըշմալը յազը։»

Բէյէնի Մ. Գումանտուրոս թարաֆընտան Ֆրանսանընն Ամթինա սէֆիրի գոնթը Մուիէ թէպլիզ օլունմուշ տուր կիւկի Գրէսբօնտանս տը Բէյթ զազէթասընտա տէրճ իտիլմիշ օլան նօթանընն սալ ու էսասը եօգ տուր։

Պէրլին, 6 փետրվար

Մ. Կոչէն պու կիւն Այմանիա իմբէրաթօրու Կկյեսմ հագրէթլէրիյլէ ուզուն պիր միւքալէմէ ինթի։ Մ. Կոչէն պու ագշամ Վիէննաեա միթէվէճճիհէն հարէքէթ իտէճէք տիր։

ԱԺԱՆՆՍ ԸԼՕՑԹԸՐ

Լօնտրա, 7 փետրվ.

Հիւքիւմէթ թարաֆընտան Իրլանտա հագգընտա ինթիխաղ իտիլէն մէսլէք ալէյհինտէ բրօթէսթօ Այլէմէք իւզրէ, տիւնքի կիւն Թրակալֆարտա ֆէվգէլատէ պիր մէճլիս ագտ օլունմուշ տուր։ Պու մէճլիստէ հիչ պիր ինթիզամսըզլըգ վուղու պուլմամըշ տըր։

Լօնտրա, 7 փետրվ.

Բօման վէ թարիխ մուհարբիրի Թոմաս Դարվինին 83 եաշընտա օլտուղու հալտէ վէֆաթ ինթիկի պու սապահ խապէր ալընմըշ տըր։

Պէրլին, 7 փետր.

Մ. Կոչէն, ճիւմա իրթէսի կիւնիւ գոնթ Հացֆէլտ վէ բրէնս Պիզմարդ իլէ վէ տիւնքի կիւն տախի ուզունճա իմբէրաթօր Կկյեսմ իլէ միւլագաթ ինթիքսէն սոնրա, Վիէննաեա միթէվէճճիհէն հարէքէթ ինթիմ տիր։ Միւշարիւէյհ Սավթրիա պաշ վէքիլի պարոն տը Հայմերլէ իլէ տախի միւլագաթ իտէճէք տիր։

Լօնտրա, 7 փետրվար

Կօլտ Գոսաթը Ինկիլիզ էհալիսի, Ինկիլիզ Թօբրաղընա իլթիճա ինթիմ օլան պիր ֆիրարի բէյնինին Թէսլիմինի Աշանթիլէրին հիւքմտարը նամընա Թալեպ ինթիմէք իւզրէ Գումասիտէն կէլմիշ օլան պիր սէֆիրին վիրուտինտէն տօլաեը տիւչարը հէեէճան օլմուշ տուր։ Գոսաթ Գոսթէլ պուրնու վալիսի Մ. Հէրպէրթ Իւշէրին ճէվապը բէտտ վիրմէսի իւզէրինէ, սէֆիր էօյլէ պիր լիսան խթիմալ էյլէմիշ տիր քի, հուտուտ իւզէրինէ պիր միգտար Ինկիլիզ ասքէրի սէվգինէ մէճպուրիյէթ հասըլ օլմուշ տուր։ Եագընտա պիր եէնի Սշանթի մուհարէպէսի զուհուր իտէճէկի զանն օլունմագտա տըր։

ՄԻԻԹԷՆԷՎԻՅԷ

Էվգաֆ միւֆէթթիշլիկի Իսհագ էֆէնտի հաղրէթլէրինէ թէվճիհ պույրուլմուշ տուր։

—Այմանիա իմբէրաթօրու թարաֆընտան, զաթը հաղրէթի Բատիշահիեէ, խաթթը տէսթիյէ եաղըլմըշ պիր մէքթուպ կէօնտէրիլտիկի, վէ մէղքիւր մէքթուպ, Այմանիա տէվլէթինին Տէրսաատէթ մասլահաթկիւղարը մարիֆէթիյլէ զաթը Շահանէեէ արզ իտիլտիկի, վէ պու մէքթուպա բօլիթիգա էրպապը վուղուֆու թարաֆընտան էհէմմիեէթի մախսուսէ վիրիլմէքտէ օլտուղու իշիտիլմիշ տիր։

— Տէօրթ պէշ կիւնտէն պէրու Պապը Այիտէ իճթիմա իթմէքտէ օլան վիւքէյա դօմիսիօնունուն, ումուրը մալիեէ իլէ իշթիթալ իթտիկի, վէ խաղինէյի ճէլիլէնին իհթիեաճաթը աճիլէսի իշին պապը վէրկիլէրէ զամմար վուղու պուլաճաղը վէ նուֆուս պաշընա գու�էթէ կէօրէ պիր մէճիտիեէտէն ալթը մէճիտիեէ գատար վէրկի ալընաճաղը, վէ էմլաք վէրկիսինէ մահսուպ իտիլմէք իւզրէ, սահապը էմլաքտան պիր իսթիգրապը մէճպուրի տախի ադա իտիլէճէկի իշտիրմիշ տիր։

Պու պապատէ պու կիւնքի Մէսէնճըրտա օգունտուղունա կէօրէ, պաշ վէքիլ Սայիտ բաշա, տախիլեէ նազըրը Մահմուտ Նէտիմ բաշա, տալիեէ նազըրը Ճէվտէթ բաշա, մալիեէ նազըրը Թէվֆիգ բաշա վէ Շուրայի տէվլէթ ըէյիսի Սէրվէր բաշա հազարաթընտան միւրէքքէպ օլան մէղքիւր գոմիսիօն, պու վէրկինին վազընը էսասէն գարարլաշըրմըշ օլուպ, իւչ սընըքա, եանի պիրինճիսի 1 լիրա, իքինճիսի 1/2 լիրա, վէ իւչինճիսու 1 մէճիտիեէ թագսիմ իտիլմիշ տիր։ Պու գարար եալընըշ Տէրսաատէթէ մախսուս օլուպ, վիլաեաթտան պիր սէնէլիք բէյնինան վէրկի վէ թէմէթթիւ ալընաճագ տըր։ Պու սուրէթլէ իսթիֆա օլունաճագ մէպալիղին միդտարը թագրիպա 3 միլեօն ղրուշա պալիղ օլաճաղը թախմին օլունմագտա իմիշ։

— Իշտիտիկինէ կէօրէ, հիւքիւմէթի Սէնէյյէ, խըտմէթի տասքերիէյի Տէրսաատէթ վէ միւլհագաթընա տախի թատմիմէ գարար վիրմէք իւզրէ օլուպ, շիմտիլիք, նիզամնամէնը ասքէրիեէ վէ վիլաեաթատա ճարի օլան ուսուլէ թէվֆիգ իտիլէճէք, եանի Տէրսաատէթատէ վէ միւլհագաթտա տախիլի իւանան պուլունան էհալիյի Միւտիմէ ասքէր իտիլէրէք, Խրիստիանլարատան տախի պէտէլի ասքէրի ալընաճագ տըր։ (Վ.-Բ.)

—Տէրվիշ բաշա հաղրէթլէրինին Սէլանիք վէ Դօսօվա ումում գօմանտալըղընա նասպ վէ թայեին պույրուլաճագլարընը պապը զաղէթալար եաղմըշլար իսէ տէ, ալընան մալիւմաթա նէզարէն, միւշարիւէյհ հաղրէթլէրի զի ըր օլունան գօմանտանլըղա թայեին պույրուլմաեը, ալընան Այտըն վիլայէթի էֆիրատը ըէտիֆէսինին բէյտէրբէյ Կօլօսա կէօնտէրիլմէքտէ օլտուղու մահէլինտէն եաղըլըբ։

—Էվվէլի կիւն Տէրսաատէթէ Անատօլուտան պիր միգտար գուրա նէֆէրատը կէլմիշ տիր։

—Մալիւմ տիւր քի Մըսրը վէրկիսինդարլըղը կէօսթէրիլէրէք ագտա օլունմուշ պիր թագրմ իսթիգրազլար վար տըր։ Պու իսթիգրազլարընի պիրի, պիր իլքի սէնէյէ դատար քեամիլէն թէսվիեէ օլունմուշ պուլունաճաղընտան, անընի դարշըլըղը պուլունան վէ Մըսրը վէրկիսի տախիլինտէ օլան սէնէվի 99 պին լիրալըղ վարիտաթի դարշըլըղ կէօսթէրիլէրէք, շիմտիտէն պիր իսթիգրազ ագտ օլունաճաղը մէսմուատան տըր։

—Տիեարպէքիրտէն Ղազբթ զաղէթասընա եազըլտըգընա կէօրէ, Տիեարպէքիրտէն կէլէն պիր թահրիրատա, շիմտիլիք օրտարտա ասայիշի իսլալ իտիճի պիր հալ օլմաեը, հէր քէս իշ վէ կիւճիյլէ մէշղուլ, վէ եալընըզ Ահմէտ Խուլուսի էֆէնտի հաղրէթլէրի վէ պապը էրքեան արասընտա հասըլ օլուպ, հէր իլքի թարաֆտան Պապը Այիեէ արզ իտիլէն իսթիրաֆ վէ շիքայէթ իւզրէինէ, Պապը Այինին իճրաատը ումումէն միւնթազըր վէ մէմուլ օլտուղու, վէ մուգատէմա Ապտին բաշա հաղրէթլէրի թարաֆընտան նէֆի իտիլմիշ օլան Ֆիւրատ պէյլէրինին իճրայի մուհաքէմէսի իշին, տէվլէթճէ հէնուզ պիր դարար վէրիլմէմէսի ճիհէթլէ, պունլարընի հալի հագգընտա բէք չօղ սէօզ տէվէրան ինթիտիկի կիւլի, մուգատէմա Սիվաստան ֆիրար իթմիշ օլան պիր թագրմ մահքիւմ մէնֆիլէրինին հէնուզ թուլթուլմամասընան տօլաեը տախի շիքայէթ վէ իթիրազաթ պէրտէվամ իտուկի կէօսթէրիլմիշ տիր։

—Վիէննա գազէթէսու, տէմիր եօլարընի պիրլէշտիրիլմէսինէ Պապը Այինին մուվաֆֆագաթընը, Սրբոյն Սաւայի հիւքիւմէթինէ խապէր վիրմէսիյլէ, ալաֆ-փետրվարընի 15 ինտէն 28 ինէ գատար տէօրթ ճիվար հիւքիւմէթլէրինին տավէթ օլունտուղլարընը իֆատէ էյլէմէսի իւզէրինէ, տէվլէթի Այիեէ ճանիպինատէն, տէմիր եօլարընի պիրլէշտիմէք գօմիսիօնունա Վիէննա սէֆիրի Խահէմ բաշա հաղրէթլէրիյլէ նաֆիա նէզարէթի ֆէնն մէմուրլարընան Մ. Կալանընի գօմիսէր թայեին օլունաճագլարընը եաղմըշ իտիք։

Սրբոյն Սաւայի հիւքիւմէթի, միբալայ Զարագօվիչի, վէ Պուլկարիսթան հիւքիւմէթի տէ ումուրը էճնէպիեէ միւտիրիւ Մ. Սթօյլօֆու գօմիսէր թայեին իթմիշլէր տիր։

—Մէսէնճըրընի վիրտիկի մալիւմաթա նէզարէն, իսխար օլունաճագ զէխայիրի էօշրիեէ դարշըլըղ կէօսթէրիլիպ, Մ. Զարիֆի վէ շիքասընան ագտ միւսամմէմ պուլունան 200 պին լիրալըղ իսթիգրազ միւզաքէրաթը շիմտիլիք թէէխիր օլունմուշ տուր։

Մուգրիպէր զէխայիրի մէղքիւրէնին տէվլէ ու թէսլիմինի թալէպ իթմէքտէ, վէ խաղինէյի ճէլիլէ պու չարթը գապուլ իթմէմէքտէ իմիշ։

Դալաթա քէօբրիսսու հասրլաթը դարշըլըղ կէօսթէրիլէրէք, Մ. Լօրանտօտան ագտ միւսամմէմ օլան 100 պին լիրա իսթիգրազ տախի հէնուզ իսթիամ պուլմամըշ, խաղինէի ճէլիլէ ճանիպինտէն թէքլիֆ օլունան եիւզտէ սէքիզ ֆայիզ մուդրիզէր մուվաֆֆագաթ իթմէյիպ, զիեատէ կիւզէշթէ թէքլիֆ լտիեօրլար իմիշ։

Մէգքիւր 100 պին լիրա իսթիգրազ իշին, Տէրսաատէթ ըբխթէմլարը միւթէահիւտու Միշէլ բաշա, վէ էրէյլի քէօմիւր մատէնլէրի իմթիեազընա թալիպ պուլունան Մ. Մէնիեէ իլէ պապը միւզաքէրաթ ճէրէեան էյլէմիշ տիր։

Մ. Մէնիեէ, մատէնի մէղքիւր իմթիեազը քէնտիսինէ վիրիլտիկի թագտիրատ, 100 պին լիրանին էգրազընա մուվաֆֆագաթ կէօսթէրմիշ, վէ իմթիեազը մէղքիւրուն շէբայիթի տախի, Թօքխանէտէ միւնագբա օլան դօմիսօնը ալտամ տէրատէթի թէտգիգ պուլունմուշ տուր։

Խմբագիր

Ահա բերկրաւիթ լուր մ'ալ, որ Հայ ժողովրդեան թաղծեալ սրտերուն մի նոր միխիթարանք և մի նոր սփոփանք կրնայ սեպուիլ։ Պէշիքթաշու բաղմահայ թաղ՝ որ մինչև այժմ ազգային լուսաւորութեան չարժմանց և ընկերական միութեանց դրեթէ չէր մասնակցած, այսօր ուրախութեամբ կուգանք ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան, թէ թաղիս իգական սեռն ուղելով նպաստել ուսումնասիրաբար, բայց և սպառ տգիտութեան խաւարին ենթակայ Հայ մանկտւոյն դաստիարակութեան մասնաճիւղ մը կազմեց, արդէն հանրածանօթ և ազգին համակրութեան իրաւամբ արժանի Դպրոցասէր Հայուհեաց ազգօգուտ ընկերութեան, որու նպատակն է Հայաստանի վարժարանաց համար հմուտ վարժուհիներ պատրաստել որոց սոյզ արդէն զգալի է։ Ի՞նչ վսեմ նպատակ կրնայ բլլալ քան զայս, և ի՞նչ սիրտ կրնայ բլլալ որ անտարբեր մնայ այսպիսի վեհ նպատակի մ'առաջ։

Արդ ներկայիս հրաւէր կը կարդամք թաղիս ազնիւ տիկնանց ու օրիորդաց, որ բարեհաճին իւրեանց ընկերակցութեամբ օժանդակել մեր այս նոր ու ազգասիրական ձեռնարկը։

Այս առթիւ մեր յարգանքներ Զեզ մատուցանելով, Տէր խմբագիր, կը խնդրեմք որ բարեհաճիք ներկայս Ձեր պատուական թերթին մէկ անկիւնը հիւրընկալել։

Մնամք ի դիմաց գործադիր ժող. Դպրոցասէր Հայուհ. Ընկերութեան

Պէշիքթաշու Մասնաճիւղին

Ատենադպրուհի Ատենապետուհի
Փ. Դ. Բիւլէեան Թ. Զ. Բիւբէսոէեան

Կ. Պոլիս, Պէշիքթաշ
1881 յունվար 26

ԻԼԱՆ

Հայճա, Թիւրքճէ, Ֆրանսըզճա, Ինկիլիզճէ լիսանլար իլէ, հիւսնի խաթթ եանի եաղը տէրսի իշին, կէրէք մէքթէպլէրատ վէ կէրէք էվլերատ հօճա եարտըմճըլըղը վէ կառավարիշլիք իթմիշ օլան պիր զաթ, քէնտույէ միւնասիպ պիր մահէլլէ արզուքէշ պուլունտուղունան, իհթիեաճը պուլունան զաթլարը վէ եախօտ մէքթէպլէրին, թապխանէմիզդէ խապէր վիրմէլերի իխթիար օլունուր։

— Ինկիլիթերրա բարլամէնթօ-սունուն յունվար 27 իմթիմանիտ, սբը Հէնրի Տրիւմմոնտ Վոլֆ, Գարն մէպուսու լօրա Էամոնտ Ֆիցմորիսին տախի տգա պուլունտուղու Էվրօբա գոմիսիոնունա, թէտգիդ վէ թէֆ-թիշ օլունմադ իւղրէ արդ խիրմիշ օլան նիղամնամէյի էսասինին Բու-մէլի վիլայեթընտա նէշր ու իլանը-նը ճանիպը Պապը Ալիտէն խմթիհ-սալ իլէ, Պէրլին մուահէտէսինին 13 իւնճիւ պէնտի ահ.քեամընը իճ-բա իմթարմէք իւղրէ, Ինկիլթէր-բանը եա միւնֆէրիտէն վէ եա-խօտ մէղքիւր մուահէտէեէ վաղը իմնա իթմիշ օլան տիկէր տէվ-լէթլեր իլէ պիլիթթիֆագ, թէտա-պիրի լաղբմէյի իթթիհամ իթմէք-լիկէ նէյյէթի օլուպ օրմասրզընը հիւքիւմէթտէն սիւալ իյլէմիշ տիր։

Խարիճիեէ միւսթէշարը սբը Զարլս Տիլք տախի պունա ճէվապէն, «վա-դաա Տէրիսաատէթտէ պուլունան էքսէր սիֆէրա, մէղքիւր նիղամ-նամէյի էսասէյի մէվրրի իճբաեէ գոյմասընը Պապը Ալիտէն խմթիհ-սալ իյլէմէք իւղրէ, պէյնէրինտէ իճբայի միւզաքերաթ իչին թալի-մաթ ախզ իյլէմիշլեր իսէ տէ, շիմ-տիեէ տէկին միւթթէֆիդէն հիչ պիր հարէքէթ իճբասը գարարլաշ-սրբրմամշը տբը։ Լաքին Ինկիլթէր-բա հիւքիւմէթի պու մէսէլէյի ու-նութմուշ օրմաեբպ, Պէրլին մուա-տէսինին 23իւնճիւ պէնտինէ մու-վաֆիգ պիր նիղամնամէյի, տիկէր տէվլէթլեր իլէ պիլիթթիֆագ խա-թիհսալէ չալբշաճագ տբը։» տէմիշ տիր։

—Ալաֆրանկա փեռրվարբն 16ընճը չարշէնպիհ, վէ 26ընճը ճիւմաա իրթէսի կիւնէրի, Ավսթրիա սէֆա-ըէթխանէսինտէ իւքի պիւյիւք սոս-ըէ վիրիլէճէկի խապէր վիրիլմէքտէ տիր։

—Օտէսատան եաղբլարբղընա կէօ-րէ, մուհաբէպէյի ախիրէնին իպ-թիտասընան պէրու չէհրի մէղ-քիւրտէ մէվճուտ օլան թէտգիդի մուհարրիրթաթ ուսուլի, յունվար 1/13 տէ լաղվ իտիրմիշ տիր։ Վալի, չէհրին զաղէթա միւէլլիֆլէրինի նէզտինէ ճէլպ պիրէ, իչպու մէմ-նունիյյէթպախշ խապէրի քէնտի-լերինէ թէպլիղ իյլէմիշ տիր։

—1296 սէնէյի մայիսէյի Օսմա-նիէտէ Թրապիզոն վիլայէթինին վարիատթը, 1,688,981 զրուշա պա-ղիղ օրմուշ տուր։

—Ալաֆրանկա փեռրվար 12ինճի կիճէսի Պէյօղլունտա Թէբէ պաշը պուդչէսի սալօնունտա, Ֆրանսա սէ-ֆիրի Մ. Թիսոնուն թահթը հիմա-եէսինտէ օլարագ, Իթթիհատը ու-մումիյի Մուսէվի ուխուվվէթի թա-բաֆքընտան, Գալաթատա թէէսիս խիրմիշ օլան ԵԷհուսի միլլէթինին ֆուգարա էրքէք վէ գըզ չօճուգ-լարը մէքթէպլէրի մէնֆաաթը իչին, պիր խուսուսի գոմիթէ մարիֆէթիյ-լէ պիր պալօ վիրիլճէք տիր։

—ԵԷվմի մէղքիւր կիճէսի, հա-սրլաթը Բում միլլէթի ֆուգարասը մէնֆաաթընա օլարագ, Պէյօղլու Բում գազէթասը ուխուվվէթի մա-րիֆէթիյէ տիկէր պիր պալօ վէրի-լէճէք տիր։

—Սիւրիատան ալընան պիր թէ-լէկրաֆնամէեէ կէօրէ, պու սէնէ Մէքքէեէ հէտիեատը հիւմաեունու կէօթիւրմիշ օլան քէրմանլար, ավ-տէթլերինտէ պիր չօղ հաճիլէր իլէ պիրլիքտէ Ասի խուրմա նամ մա-հէլլէ վասրլ օրմուշլար տբը։ Պու սէյլեահլարընը սբհհէթլերի պէրքէ-մալ իմիշ։

—Բայրթախթ թուլումպաճլարը-նըն թէշքիլաթը ճէտիտէսինէ տա-յիր թանզիմ օրունան նիղամնամէ, ճիւմաա կիւնիւ Շէհիր էմանէթի ճէլիլէսի թարաֆընտան Տէրիսաա-տէթ վէ պիլատը սէլէսէ տէվայիրի պէլէտիեէսինէ թէվզի օրունմուշ տուր։

—Թրապիզոնտան եաղբլարբղընա կէօրէ, պիր վագբթատան պէրու օ-բալարտա դըշ չիտտէթլէ հիւքմիւ-նիւ իճրատէ պաշլատբպ, հայվա-նատթճա պիր խայլի թէլէֆաթը մու-ճիպ օրմուշ տուր։ Հաթթա պու սօն կիւնլէրտէ պիր չօղ եաղմուր-լար եաղմշը օրտուղունտան, պաղբ դարիեէլէրտէ էվլէր եըգբլմշ տբը։

—Կէօմրիւք միւֆէթթիշի սբֆա-թբյա ճանիպի Պապը Ալիտէն Բու-մէլյի Շարգիեէ կէոնտէրիրմիշ օ-լան Զիա պէյին սէրիան ճէլպ իտի-լէճէկի Բումէլյի Շարգիտէ գանն օրունմադտա իմիշ։

—Ղազէթալարբն իրմանէթինէ կէօրէ, թէրսանէյի ամիրէտէ ֆեվ-դէլատէ կէրմիեէթ հիւքմ իթմէք-տէ օրուպ, մէմուրլին տօնանմաեը միւնթազամ պիր հայէ գոյմադ իւղրէ չալբշմադտա, վէ հաթթա ամէլիաթը պիեատտէ սիւրաթլէ իլէրի սիւրմէք իչին, իւմէրայի պահրիեէ չօղ տէֆա կիճէլէրի տախի թէր-սանէտէ դալմադտա իմիշլեր։

—Նամալիմ օլան պաղը էսպա-պա մէպնի, Խաղինէյի ճէլիլէճէ պաղը թահզբդաթա պաշլանբմշ, վէ մուհասէպէլերտէ կէօսթերիկէն մէպալիղի մուայեէնէ իյլէմէք իւղ-րէ, մալիեէ նազբրը Թէվֆիգ բաշա իլէ միւսթէշարը Վէթէնտօրֆ պէյ հաղարաթը թարաֆընտան սոնազդ միւհիւբ ալթընա վաղ օրունմուշ տուր։

—Մէսէնճբտա օգունտուղունա կէօրէ, չբղան չարշէնպիհ ադշամբ Թարթավատա ազթթոր Բ. . . նին խանէսինէ իւշ քիշի կիտէրէք միւ-մանլէյհի պիր խասթատա կէօթիւր-մէք իւղրէ բէճա իթմիշլեր։ Միւ-մանլէյհ իսէ, վաղիֆէսինի իֆա իթմէք իւղրէ, պունար իլէ պիր-լիքտէ կիթմէքտէ իքէն,ինսանի պիր մահէլլտէ պիշարէնին պօղաղընտան դալրատբպ, «Եա քիսէնի վէ եախօտ ճանընը վէր» տէմիշլեր, վէ քեամիլէն իւսթիւ պաշընը սոյատգլարընտան, պիշարէ ազթթոր եալընբղ կէօմէ-յի իլէ խանէսինէ ատտէթ խոէպիլ-միշ տիր։

—Յունվար 28 Թարիխիյլէ Պէլգ-ըատան եաղբլարբղընա կէօրէ, տէօրթ հիւքիւմէթին, (եանի տէվ-լէթի Ալիեէ, Ավսթրիա, Սբրպիա վէ Պուլղարիսթան հիւքիւմէթլէրինին) շըմէնոբֆէրլէր մէսէլէսինի հալ ու թէսվիեէ իթմէք իւղրէ, փեռրվա-ըրն սոնլարընա տօղրու Վիէննատա, մէղքիւր հիւքիւմէթլէրին մուրախ-խասլարընտան միւրէքքէպ պիր գո-միսիոն ատտ օրունտճադ տբը։

—Կէչէնտէ Անթիվարիտէ պիր պարութխանէ պէր հավա օրտուղու-նու եաղմշը իտի։ Պու վագատատա պայ օլան պարութ, 150 թոնէլա-թօլուգ օրուպ, 1000 սանտրդ տա-խի խարթուճ զիեան օրմուշ տուր։ Էշեաեը մէղքիւրէ պիր քիլիսէտէ մահֆուզ օրուպ, քիլիսէյի մէղ-պուր իւղէրինէ պիր սայիդա իսա-պէթ իթմէսինտէն, վագբայի մէղ-քիւրէ զուհուրա կէլմիշ տիր։ Պու վագբատա 72 պապ տախի խանէ խարապ օրուպ, 400 տէն զիեատէ տէ ատէմ թէլէֆ օրմուշ վէ եա-խօտ եարալանմշ տբը։

ԹԻՎՃԻՀԱԹ

Բօմա սէֆարէթի սէնիյեէսի պիւ-յիւք էլչիկէ թահվիլյէ սէֆիր-ի պուլունան Իսթէֆանաբի պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ բիւթպէյի ուլա սընբքը էվվէլի։

Թէհրան սէֆարէթի սէնիյեէսի Ֆրանսըղճա իլչինճի քիթապէթի, բիւթպէյի սանլեէ սընբքը սանի-սիյլէ թահրիրաթը խարիճիեէ գա-լէմի խիլէֆաստընտան Սարգիս է-ֆէնտիեէ։

Մէքթէպի թբպպիէեի միւլքիեէ թէշրիհ մուավինլիկինտէ պուլունան Մուսթաֆա Միւնիֆ էֆէնտիեէ բիւթպէյի սալնսէ։

Պաբրա սանճաղը թիճարէթ մահ-քէմէսի բիեատէթի, Մէհմէտ Շէ-ֆիգ էֆէնտիեէ։

Մահքէմէի խմթինաֆ միւտտաիի ումումիլիկինէ միւլազէմէթլէ մու-վագգաթէն ումուրը ճէզաիեէ գա-լէմինէ տէվամ իթմէքտէ պուլու-նան Մէհմէտ Սալիհ պէյ բիւթ-պէյի սանկյյէ սընբքը միւթէմա-յիղի։

Սուրիա վիլայեթի ճէլիլէսի տա-խիլինտէ քեային ճէպէլի Գալմուն նամ տիկէր Տումա գազասը գայ-մադամլըղը Վասի իլ Աճէմ գայ-մադամը սապբդ ճէմիլ պէյ։

Վիլայեթի մէղքիւրէ տախիլին-տէ քեային Վասի իլ Աճէմ գա-զասը գայմադամլըղը, ճէպէլի Գալ-մուն գայմադամ սապբդ Մէհմէտ Հալիպ էֆէնտիեէ։

Գոսովա վիլայեթինէ միւլհագ Բրիշթինէ սանճաղը տախիլինտէ քեային Վէլչէթրին գազասը գայ-մադամլըղը, Գարաթօվա գայմա-գամը սապբդ Մէհմէտ Սապրի էֆէնտիեէ։

Վիլայեթի մէղքիւրէ տախիլին-տէ քեային Գարաթօվա գայմա-գամլըղը Թրէմա գայմադամ սա-պբդ Ահմէտ էֆէնտիեէ թէվֆիհ պայրուլմուշտուր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԻԼԻԿԵՑԻ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴՈՅ ԱՐԴԱՐԱՑԻ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

(Մանրամասն 4556 ընդ Նիւ-Իէորքեան դրօշակի)

Թող ներուի այս տեղ մեզ ըսել թէ, մինչ ցարդ գրուածներէն կարծեմք շատ ապէկ հաստատուած է՝ ըստ ամենայն պատմական վկայու-թեանց, որ լուսաւորչական ուղղա-դիծ յաջորդութիւնը անհերքելի արամաբանութեամբ Կիլիկիոյ Մայր Ս. Աթոռը մնացած է. նմանապէս և Ս. Աջը զոր անկարելի է ուրա-նալ, չէ թէ լուսաւորչական մեր հարազատ եղբարց վկայութեամբ՝ այլ և 'ի ստիպել հարկին միւս Քրիստոնեայ զանազան ազգեր ևս անշուշտ կ'հաստատեն զայս խղճի մտօք, ուրեմն ի՞նչ իրաւամբ և ի՞նչ հաւատալի փաստերով պիտի կըր-նան հաստատել նոյն էջմիածնա-կան ջերմ պաշտպաններ՝ որ այդ առաջնութեան պատիւը և ընդ-հանրական հայրապետութեան յա-ջորդութիւնը 'ի Կիլիկիայէն Արա-բատեան Աթոռը վերանցած կամ վերափոխուած կ'համարին, որ ե-կեղեցական համագումար ժողո-վով կամ սինոդով քննադատուած որոշուած՝ ու վճռուած է՝ որ ա-մենայն զօրութեամբ կ'պնդեն թէ լուսաւորչական յաջորդութիւնը Արարատեան Աթոռն է, վասնզի ա՛ր և իցէ խնդիր՝ նամանաւանդ այս-պիսի ընդհանրութեան վերաբեր-եալ փափուկ և կենսական խնդիր մը՝ միմիայն խօսքով կամ չոր ու ցամաք պնդելով մը չ'կրնար երբէք հաստատուիլ. այլ օրինաւոր փաստ, արժանահաւատ պատմագէտ, և վաւերացեալ պատմագրեր պէտք է՝ որ պարզապէս հաստատուի այս-պիսի մեծ ու ամենակարևոր Ազգ-ինդիրը մը, ուստի ահա այժմ խո-նարհաբար կ'խնդրեմք նոցին գե-բատատուութենէ՝ արժանապատ-ուութենէ և մեծապատուութենէ որ առանց զայրանալու և 'ի բարկու-թիւն չարժելու՝ եթէ ունին 'ի ձե-ռին անանկ օրինաւոր փաստ մը՝ ար-գարացի հաստատութիւն մը 'ի ցոյց հանել թող բարեհաճին գթասի-բաբար, որ ամէն մարդ տեսնայ ու հասնուի, և այս գայթակղու-թիւններն ալ գլխովին վերցուելով 'ի միջոյ՝ այն փափաքելի սէր՝ միու-թիւն՝ ու խաղաղութիւնը վերա-հաստատուի Ազգիս մէջ ամբողջա-պէս, և ահա այս մասին ևս յատ-կապէս յ'ուշադրութիւն կ'հրաւի-րեմք այն ամէն մէկ Ազգ. ողջամիտ՝ խաղաղասէր և ճշմարտութեան նա-խանձախնդիր բարեմիտ անձերը. զի այս իսկ է բուն եղբայրսիրու-թեան խաղաղութեան և կապակ-ցութեան հիմն ու արմատը...։

Եւ որովհետեւ նոյն նորահնար հաստատութեան համար է՝ որ ա-սանկ անվերջանալի խռովութիւն մը ինկած է ազգիս մէջ, և եթէ այս-պէս մնայու ըլլայ, յաւիտեան ալ լմննալիք չունի. բայց մենք Կիլի-կեցի ժողովուրդս հանդերձ Գա-թողիկոսով և այլ կղերական դա-սուք, քնաւ այդպիսի սնոտի և ազ-դակործան վէճերու փափաք չու-նենալով, կը բաղձանք միշտ մեր սիրելի ազգը ու հարազատ եղբայր-ները ի սէր, ի խաղաղութեան և ի յառաջադիմութեան տեսնել, եւ հետեւաբար կը փափաքիմք ևս մե-ղմութեան օգնել այն ամէն մէկ ազ-գային շինութեան և պայծառու-թեան համար անձնուիրաբար աշ-խատիլ ընտիր ազգայնոց, քաջ գիտցած ըլլան մեր ազնիւ եղբարք որ Կիլիկիայ եթէ թերութիւն մը ունի, այն ալ իւր ազգատութիւն, չքաւորութիւն, ճնշումն ու զըր-կումն է միայն։ Եթէ Կիլիկեցին ու-նենար անանկ էջմիածնի պէս հա-ղուստ աթոռ մը, ամենայն բարու-թեամբ լցեալ լիացեալ Կաթողիկոս մը, ճոխ ու արդիւնաւոր վիճակ-ներ, տեսներ այն ատեն ազգը թէ ինչ հրաշքներ պիտի գործէր Կիլի-ան թէ նիւթապէս և թէ բարոյա-պէս, մանաւանդ ազգիս սա ներ-կայ կարօտ և նշանաւոր վիճակին մէջ. բայց ցաւօք օրսի կըսենք թէ՝ թշուառ Կիլիկեցին դուրկ է գլխով-ին այդ ամէն մէկ կարեւորագոյն միջոցներէ, և միայն իւր կրօնասի-րութեան և ազգասիրութեան ջեր-մագոյն եռանդը իբրեւ անպարտե-լի վահան մը ունենալով 'ի ձեռին վեհանձնաբար կը դիմադրէ թէ ար-տաքին և թէ այսպիսի ներքին հարուածոց և թշնամանաց, որ զա-նոնք ալ դժբաղդաբար ազգին խել-մը հզօր ախոյեան բարերար և բա-րեկամ, հայր և եղբայր կարծուած ամենաբարձր անձանց կողմանէ կը-ըլլալ։ Ուստի կարծեմք թէ Կիլի-կեցին եւ իւր Սրբազան գահակա-լը իրաւունք կունենան այս տեղ բատ Ս. Դաւթի ծանրապէս գան-գատիլ նոցա դէմ թէ, «եթէ թըշ-նամին նախատեալ էր՝ համբերէի արդեօք, եւ ատելոյն մեծաբան-եալ էր՝ թաքչէի արդեօք 'ի նմա-նէ. իսկ դու մարդ հաւասարիմ, Առաջնորդ իմ եւ ծանօթ իմ։»

—

Մասն չորրորդ

Կիլիկիոյ Ս. Աթոռոյն անցեալն ու ներ-կայն, և միանգամայն նորա վերջին կա-թողիկոսական ընտրութիւն. և նոյն կա-թողիկոսութեան դարաւոր իրաւաս-թեանց դէմ կեղծ. Ազգ. վարչութեան բռնած զարտուղի ընթացքը։

Ինչպէս որ Ազգ. Եկեղեցական պատմութիւնք կ'հաստատեն Կիլի-կիոյ Աթոռն իբրեւ օրինաւոր գահ Ս. Լուսաւորչի երկանկայիշատակ յաջորդաց ունի փառաւոր անցե-եալներ, եւ մանաւանդ մինչեւ 'ի Կիլիկիոյ կ'տիրեր հայկական վեր-ջին իշխանութիւնը՝ Կիլիկիոյ Ս. Ա-թոռն նախանձելի դիրք մ'ունէր, եւ այն ատենուան բարձրացած էր՝ նորա փառքը որ արդի Արարատ-եան Աթոռոյն ընդհանրական հա-մարեալ Տիրոջոն յ'ինքն կ'կրէր իւ-րապէս, եւ արդարև այն ատեններ Կիլիկիոյ Աթոռն լոյս կտիւռէր հայուն, զի ունէր բազմահմտաւ եկեղեցականներ, բարձրաստիճան պաշտօնեաներ, արժանաւոր միաբանութիւններ, և բարեկարգ վարժարաններ, և 'ի վերայ այսր ամենայնի նորա Ս. Սո-փիա անուն Մայր Եկեղեցոյն մէջ կ'օծուեր Ուսբինեան իշխանութեան արժանաժառանգ գահակալները, վերջապէս Կիլիկիոյ Ս. Աթոռն թէ բարոյապէս և թէ նիւթապէս ճոխ ամենայն բարեմասնութեամբ բարձր 'ի գլուխ կ'պանծար իւր ընդհան-րական հայրապետութեան ազդե-ցութիւնն իրաւամբ ներգործելով 'ի սիրտ Հայուն։ Բայց աւա՛ղ երբ արկածք բաղդին տապալեցին զԿի-լիկիոյ Քաղաքական իշխանութիւնը՝ ընդ նմին և հայրապետական Ա-թոռն կորուս մասամբ իւիք զիւր նախնի նախանձելի փառքն ու պա-տիւն, բայց այսու ամենանիւ ոչ զԼուսաւորչական օրինաւոր յաջոր-դութիւնն, զի նոյն իսկ հոգեւորա-կան բարձր իշխանութեամբն յոր-ժամ վարէր զիւր հայրապետական պաշտօն՝ եկն եհաս այն Ղօզանեան քսուած բռնապետական իշխանու-թիւնը, բայց նոյն իսկ բռնաբար-ուած դիրքին մէջ ևս ուներ Կիլի-կիա իւր արժանիքնտիր գահակալ-ներն, կրօնաւոր եւ անձնուէր կղե-րականներ, քաջ հովիւներ, եւ ըստ բաւականին դոհացուցիչ միաբա-նական դրութիւն մը, նաեւ եկե-ղեցական կարգադրութեան մասին ևս չէր յետադաս իւր համապա-տիւ Աթոռներէն, նամանաւանդ 'ի վերջինն նոյն Ս. Աթոռոյ վերանորո-գիչ Տ. Կիրակոս առաջին արժանա-յիշատակ կաթողիկոսի հայրապե-տութեան թուականն Կիլիկեցի Հա-յուն համար նոր պարծանաց դա-բաղլուխ մը դարցած էր, զի յայն-ժամ վիճակներն ևս ըստ ամենայ-նի ջերմեռանդ եւ արդիւնաւոր ըլ-լալով՝ չէր պակսած տակաւին ան-կէց այն երկու ամենակարեւոր տար-ը, այն է՝ դրամ, եւ մարդ, զի յայտ իսկ է որ այս երկու հակա-դառաց նշանաւոր եւ զգալի բառերը մեծամեծ դերեր կրնան խաղալ միշտ աշխարհքիս մէջ 'ի պատեհ միջադիպաց։ Սակայն ավա՜ղ զի երբոր ըմպեց նոյն մեծահռչակ ե-բանելի հայրապետն Կիրակոս զբա-ժակ տարաժամ մահու 'ի ձեռաց այն վայրենի արիւնարբու Ղօզան-եանց, զրեթէ նսեմացաւ ալ այն պայծառ ճառագայթն Կիլիկիոյ, և թէպէտ յաջորդեց նոյն երջանիկ հայրապետն Տ. Եբրեմ Բ. բարեմիտ կաթողիկոսն, բայց չ'կրցաւ նա դժ-բաղդաբար արժանաւոր ժառանգու-թիւն մ'ընել թէ Աթոռին եւ թէ վիճակաց, այլ միայն իւր Ս. Նա-խորդէն իրեն ժառանգ մնացած շատ մը գոյքերով եւ մարդերով կա-ղոգացաւ ժամանակ մը անյաջող կեր-պիւ իւր դահակալութեան շրջաններն ղղրել։ Եւ յետ նորա Տ. Միքայէլ Բ. բարձրանալով 'ի նոյն գահ հայրա-պետական բնաւ Աթոռոյն եւ վիճա-կայն բարեկարգութեան նպատաս-ար ձեռնարկ մը չունենալէն զատ՝ ա-ռաւել խանդարման պատճառ եղեւ իւր անկարողութեամբ ու անհո-գութեամբը, յիշեալ հոգեւոյս Կա-թողիկոսն թէեւ բարեսիրտ և կրօ-նասէր կղեր մի էր, սակայն անու-սումն և անտեսագիտական կարո-ղութենէ զուրկ, և հետեւաբար իւր շուրջը պանուող պաշտօնեայք և միաբանք խել մը գեղջ և մոլի անձեր, և մանաւանդ իւր ցեղա-կից այն անպիտան աղապահեաննե-բէն ըրաբջնին, մեծապէս վնասե-ցին թէ Աթոռոյն արժանապատու-ութեան, և թէ վիճակայնոց նուի-րական մաքուր համոզմանը։ Ուստի այն այս յոռի ընթացիք Աթոռոյն թէ բարոյական և թէ նիւթական կառավարութիւնն օր քան զօր խան-գարելով յետին թշուառութեան ենթարկուեցաւ. և որովհետեւ Ա-թոռն ոչ անանկ արդիւնաբեր կալ-ուածներ, և ոչ ալ ուրիշ ո՛ և իցէ տեղոյն մը եկամտի աղբիւր մը չու-նենալով՝ միմիայն ժողովրդական արովք և նուիրանօք կը ճարէր իւր առ օրեայ ապրուստն, (որ այժմ նոյնն ալ չունի բնաւ). իսկ վիճա-կային գայթակղելով այնուհետեւ Աթոռոյն աղապահեան պաշտօնէ-ից անկարգ ընթացից և յոռի կա-

ցութեան վրայ, սկսան խնայել ալ կրենց նուէրն ու տուրքերը. որով բոլորովին անչքացաւ գրեթէ Աթոռոյն այն հնադարեան նախանձելի դիրքը։

Եւ ահա սոյն իսկ անկարգութեան մէջ վախճանելով Տ. Մի.քայէլ Բ.՝ յաջորդեց նմա Տ. Կիրակոս Բ.։ Սոյն երանաշնորհ Կաթողիկոսն թէեւ փոքր ի շատէ ուսեալ և մանդամայն փափաքող իր աթոռային և վիճակային բարեկարգութեանց, սակայն պէտք եղած բարոյական և նիւթական միջոցները կը պակսէր դժբաղդաբար. ուստի նա եւս իւր կարճատեւ գահակալութեան միջոցին չը կարենալով եւ ոչ մի բարեկարգութիւն կատարել, ցաւօք և հեծութեամբ կնքեց զիւր մահկանացուն. եւ ահա նոյն իսկ միջոցին էր որ Սսեցի Նիկողոս եպիսկոպոսը յանկարծ երեւան ելլալով, ինքզինքը գիշերուան մը մէջ գաղտագողի Գ. Կիրակոս անուամբ Կաթողիկոս օծել տուաւ աջապահեան նախկին Յարութիւն չեպիսկոպոսի, որ այժմ Մէհմէտ Էմին կը կոչուի, թէեւ շատ մը ջանքեր ու ճիգեր թափեց այս մասին օրինաւոր Կաթողիկոս մը ընդունելու համար յաղգիս Կեդր. Վարչութենէ. բայց վերջապէս չը կրցաւ յաջողել. ինչպէս որ ամեն մէկ ազգային քաջածանօթ է նոյն իսկ ազգաւիաս իրողութեան. եւ ահա նոյն ատենն էր որ Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնը, սաղտկալով ալ նոյն աջապահեան ցեղապետութեան ընդերկար ժամանակներէ ի վեր ազգին եւ Աթոռոյն հաստուցած անթիւ չարիքներէն ու զանազան վնասներէն, խորհեցաւ վերջ տալ սոյն անկարգութեանց . . .։

(Շարունակելի)

ԱՌՈՂՋԱԲԱՆԱԿԱՆ

ՕՆԱՆՈՒ ՄԵՂՐԸ

ԿԱՄ

ԳԻՋԱԿԱՆ ԱԽՏԵՐՈՒ ՀԵՏԵՒԱՆՔ

ՀԷՔԻՄ ԹԻՍՕ

Թարգմանութիւն

Պ. ԵՂԻԱԶԱՐ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Ա.

«Գիջութիւնը (օնանիսմ) կ'ըսէ Պէ.քրէլ, դժբաղդաբար շատ տարածուած մոլութիւն մ'է մանաւանդ պատանեաց մէջ, որոց մեծ վնասներ կը հասցնէ։» Թէպէտ ամեն տարիի մէջ կը տեսնուի, բայց մանաւանդ 10–15 տարուան մէջ շատ տարածուած է. 5–6 տարուան տղա.ք ալ դայն կը գործեն և երբեմն մինչև պատանեկան տիոց վերջը կը շարունակեն։

Երկու սեռն ալ ենթակայ է սոնոր։ Սակայն մանչերը աւելի ենթակայ են։

Այն տեղեր, ուր տղա.ք բաւական բազմութիւն խմբուած են, իւր ընկերին նմանելու ամենադիւրին տարափոխութեամբ մը (գենթաժիոն) գիջութիւնը դժբաղդաբար շատ յառաջ կ'երթայ։ Այս կարգէ են թաշկասունը, դպրոցը և դասարակութեան ուրիշ տեղեր։

Գիջութեան հետեւանքները սովորաբար ասոնք են. թէպէտ ախորժակը լաւ և մարսողութիւնը դիւրին. բայց տակաւին նիհար է, բոլոր մարմինը գունատ, երեսները քիչ մը կապարագոյն, աչքերը կապուտակ շրջանակով մը սահմանուած և խուռչացած, մեաւոր թուլութիւն մը, և աչխատելու մեծ անյարմարութիւն մը։ Ուրիշ հետեւանքներ, մսային տկարութիւն, ջղային դիւրագրգռութիւն, սրտի բաղխում, հեղձում և բազկերակի ընդմիջկանութիւն։

Կրնանք նաեւ ասոնց մէջ դասել մենակեցութիւն, տենչ, անբացատրելի տխրութիւն մը, դլխու և փորի ցաւ։

Աւելի ծանր երեւոյթք կրնան 'ի յայտ դալ. ահա ինչպէս կը նկարագրէ Ժոռժէ.

«Ընդհանուր դալկացում, իմացականութեան տկարութիւն, յիշողութեան անհաւատարմութիւն, դլխու դարձում. ուրիշներուն ուշադրութիւնը դրաւող առարկայից համար, մասնաւորաբար, եթէ ախտաժէտը կին է, որոնց համար և եթէ այր է, կանանց համար անտարբերութիւն և մինչեւ անդամ ատելութիւն, վաստակաբեկ բաբախմունք, հեշտ երազներով. . . և գիշերային. . . ներով վրդովեալ քուն. դիւրին թալացում. . . յետին աստիճան թուլացում և երկարատեւ բորբոքում սրանց համար, ֆէ-էօր պէնշ բուսած հիւանդութիւնը կանանց համար։

Հուսկ ուրեմն, չափազանց գիջութեան մանաւոր, դժուարաբոյժ և շատ անդամ անբուժելի հիւանդութիւններ յառաջ կը բերէ։ Այս կարգէ են էբէլէբ-է, էբօ+օնոբէ, է-Ֆէրէ, այլ և այլ անդամոց երկարատեւ հիւանդութիւնք, որք հիւանդը շարունակ նիհարցնելով մահ կը բերեն։

«Այս նկարագրութեան կը յաւելում, կ'ըսէ Պէ.քրէլ մեր հմուտ առողջաբանը, երկու իրողութիւն 1. թոքախտի (ֆթիզի) յարմարութիւն ունեցող անձանց այդ հիւանդութիւնը կը բերէ գիջութիւնը, 2. չունեցողներուն ալ այդ յարմարութիւնը կուտայ։

Լուրսինի հիւանդանոցին մէջ, որ -էֆէլէ ունեցող կանանց յատկացեալ է, և որուն բժիշկն էի ատեն մը, ամենախիստ հսկողութիւն մը, մեծ ապականութեան մը չէր կրնար արդելք ըլլալ։ Ուրիշ մոլութեանց հետ մէկտեղ, կիները գիջութիւնը իրարու հետ կ'ընէին։ Տեսայ, իբր հետեւանք, սիֆիլիզ ունեցող կիներէն չունեցողներուն անցնիլը։

Բ.

Զիա՞րդ դարմանել այդ մեծ մոլութիւնը՝ որ դպբաղդաբար այնքան տարածուած և երբեմն անբուժելի կերպով մը արմատացած է։— Դո՞նէ փորձելու է։ Ահա այն կէտերը՝ որոց պէտք է ուշադրութիւն ընծայել։

Ամենախիստ հսկողութիւն մը, մանաւանդ հասարակային հաստատութեանց մէջ, ուր պէտք է այդ հսկողութիւնը գիշեր և ցորեկ գործադրել։ Պէտք է ղգուշանալ մանուկները և պատանիները մենաբաններու և թաղուն տեղերու մէջ ձդելէ։ Ցոգնեցնելու չափ մարմնամարդը, մանաւանդ պառկելէ յառաջ պատուական միջոց մ'է։

Մաւոր զբաղմունք, իբաց առեալ հեշտական նկարագրութիւնները և տեսարանները, ճամբորդութիւնք այնպիսի միջոցներ են որք իրաւամբ իրենց տաքը այդ ամօթալի մոլութենէն ինչ գնով որ ըլլայ փրկել ուղղող ծնողաց նպատամատոյց են։ Պաղ լուացմունք հանդերձ լողացմամբ պատուական նագոյն միջոցներէն մին են։

Գ.

Գիջութեան ցաւալի հետեւանաց և անոր դարմանաց վրայ համառօտիւ խօսելէ ետք՝ կուգանք այժմ քանի մը գիտողութիւն ընել Թիսօյի գործին վրայ, զոր այս անդամ ի Հայ վերածեց Պ. Եղիազար Մուրատեան։

Թիսօ՝ անցեալ դարու նշանաւոր բժիշկներէն մին ըլլալով՝ իւր գործերն ալ մասնաւոր համբաւ մը ստացած են, և շատ տարածուած։ Սակայն մեծ թերութիւն մ'ունի, որ իւր արժէքը ու յարգը կորսնցուցած է, այն է չափազանցութիւն։ Եւ յիրաւի անոր նկարագրութիւնները այնչափ սոսկալի են՝ որ ախատաժէտը կարդալով դայն, եթէ հաւատ ընծայէր, առաջին քայլին պիտի յուսահատէր։

Գիջութեան ախտին ենթակայ եղող պատանեակը՝ տեսնելով շատ անդամ որ՝ դրքերուն մէջ նկարագրուած աղետաբեր հետեւանք չափազանցուած են, այդ չափազանցութիւնը բացարձակ կը նկատեն և այն ախուր նկարագրութեանց բոլորովին հաւատ և կարեւորութիւն ընծայել չեն ուզեր։

Ցիրաւի լաւ է որ գիջութեան ցաւալի հետեւանքները այնպիսի տխուր գոյներով նկարագրուին, որ նողկանք ազդեն դայն գործողներուն, բայց երբ գործը իւր սովորական սահմանէն դուրս անցնի, տարակոյս չկայ որ իւր ազդեցութիւնը ու կարեւորութիւնը կը կորսնցնէ։ Ասկէց զատ՝ կէտ մ'ալ կայ, զոր Պ. Թարգմանիչը ինքն ալ դիտեր է, այն է դեղաբանութիւնը, յորմէ ոչինչ կը հասկանայ ատնուս և բժշկական դիտութեանց անտեղեակ պատանեկութիւնը, որ գրքին մէկ ստուար մասը կը կազմէ, և որուն մէջ անմեղադրելի է Թիսօ, այնուղի բժշկական տեսակէտով յօրինած է իւր գիրքը բժշկաց համար և ոչ թէ ազէտ ռամկութեան համար։ Դա՞ով Հայերէն Թարգմանութեան, ցաւալի է որ հմուտ Հայ բժշկի մը ձեռքէ չէ ելած, սակայն ոչ նուազ գոհանալի է, որ գոնէ Հայերէն և Դաղղիերէն լեզուաց գիտութեամբ հմտացեալ Հայ դրագէտի մը աշխատասիրեալ է։

Թարգմանութեան մէջ կան անհեղեղութիւնք, որք մեզ այնպէս կերեւին որ աւելի Թարգմանչին բժշկական դիտելեաց անհմուտ դրոնուելուն դրելի է, քան Ֆրանսերէնը անդիտանալուն։ Օրինակի համար, «Թիղիւսէլիւէր» մօրթայիհիւսք, «վէսօ» նրբանցք, «կօնօրէ» պարզ հոսում, «բարալիզի» ընդարմացում, «ա.քսէ» ախտաղարկ, այն կարգի Թարգմանութեանց մէջ դասելի են, որոնք օ՛չ բժշկի մը բժշկութեան առաջին տարերայ.քին չատ տեղեակ ուսանողի մը ծիծաղը կը շարժեն։

Ինչ որ ալ ըլլայ, մեր մէջ Արմենակ Հայկունիէ և Պ. Պաղտասարեանէ ետք, եթէ չեմ սխալիր, անմիջապէս կուգայ Պ. Մուրատեանը, որ գիջական ախտերու ծանր հետեւանքը մեր պատանեկութեան առջեւը կը դնէ։

Եւ Թիսօյի գործը իւր բոլոր թերութեամբն հանդերձ՝ թէ՛ բժշկական և թէ հանրական տեսակէտով օգտակար և պատուական գործ մ'է։

20 յունվար 1381 Ռ. Ռոշէնոճ
Կէտիք բաշա

ՄՈՒՉԱԼԱ ՍԻՐԳԱԹԸ

1881 սէնէսի յունվար 13/25 ինճի բէնչշէնպիհ կիւնիւ, սաաթ ալաֆրանկա սապահէն ծնու բատանէլէրինտէ, Մ. Բիթագօ Մուզալա նէղտինտէ միւսթախտէմ Տէմէթրիուս Լամպի.քի, 3000 ատէտ լիրաեր Օսմանի պիրիրդաթի դայպ օլմուշտուր։ Սարիգի մէրդումուն շէ.քլ ու սիմաբնէն վասֆը շու վէճհ իլէ տիր։ Սինինի թադրիպա 35, պօեու օրթա, պրեբրդը դբսսա վէ .քէսթանէ բէնկինտէ, սագալը ֆաւորի վէ այնի բէնքտէն օլարագ, ազ սրդ, կէոզլէրի իրի վէ պիր ազ տիշարը չբդմբշ, սիմասը տէ.յիրմի, լեհճէսի կիւղել, թէնի բարլագ, սաչլարը դբվրբճրդ։ Մէրդում, սիրգաթը իճրա իթտիկի կիւն, սիեահ բէնքլի վէ Խդօչիալբլարա մախսուս օլարագ, գօեու բէնքլի դուշագլը ալարուս պիր գալբն բալթօ կիյինմիշ, վէ պաշբնա տախի գալբն չուխատան եուվարլագ պիր չարդա ղոյմուշ պուլունմուշ տուր։

Մ. Մուզալա, պու խբրոբզը պուլտուրանա վէ եախօտ նէրբէտէ օլտուղունու խապէր վիրբնէ 300 Օսմանլը լիրասը վատ իթմէ.քտէ տիր։

ԿԻՃԷ ՍՈՒԼԹԱՆԸ

(287)

Քէրժան պու սէօղլէրի սէօյլէտիկի զէման, .քէմալի դազապ վէ հիտտէթլէ Մ. տբՐիէօ ալէյհինտէ մուամէլէյի թահդիրլեեէտէ պուլունմադտա իտի։

—Թէ՛պիմ օլունուզ, տէեու թէ.քրարլատը Բընէ, չիւնքի պու կիճէ սիզին ալչագ չէրի.քէրինիզ պէնի էօլաիւրմէ.ք իչին բիֆագաթընըզտա տէ.յիլ տիրլէր, վէ սիզ .քէնտինիկին ալչագլարըն ալչաղը օլտուղունուզու պիկտիկինիզ կիպի, գբլբճ գբլբճա գարշը տիւէլլո իթմէ.քտէն գօրդտուղունուզու վէ բիւճաթ իթտիկինիզի տախի բէ.ք իյի պիլիրսինիզ։

—Է՛յ մէէլուն քիպարդատէ, վէ թուլթուրմազ խէեալ, քի նիհաեէթ թուլթատում, տէտի պարօն եիւ.քսէ.ք սէտա իլէ վէ բիւր ղազապ օլարագ, վագտա սէն շիմտի պանա հագարէթ իտիեօրսուն, լա.քին պէն սէնատէն ինթիդամբմբ զաթէն չօղտան ալմըշըմ տբր, սէնին նիշանլընը էօլտիւրմիշիմ տիւր, վէ շիմտի անբն կիպի սէնի տախի էօլտիւրէճէյիմ։

—Ա՛հ, ժան հաեաթտա տբր, ժան պանա իեատէ օլունմուշ տուր, վէ էօյէճէ.ք օլան սէն սին, տէեու ճէվապ վիրտի Բընէ։

Քէրժան հայդբրարագ, դբլբճբնը խասմինին դբլբճբյլա չաթբշտբր. տբ, վէ Մ. տբ Բիէօ,

—Պրա՛գ սիլահընը աշաղբեա վէ թէպլի՛մ օլ, տէեու պաղբրտբ։

—Ասլա՛, տէեու մուդատպէլէ իթտի Լիւ.ք, թապանճասընը սաղ էլինէ ալբպ, վէ տէրհալ Բընէ իւզէրինէ աթէշ իտէրէ.ք։

Բընէ, պարուԹուն ալէվինի եիւզինտէ հիտա իթտի, վէ վագտա սաչլարընտան պիր տէմէթինի, աթբլան գուրշուն ալբպ կէօթիւրտիւ իսէ տէ, հիչ պիր թարաֆը եարալանմատը, չիւնքի Լիւ.քիւն էլի տիթրէմէ.քտէ օլտուղունտան, մագսէտինէ մուվաֆֆագ օլամամբշ իտի։

—Օլ վագբթ Մ. տբ Բիէօ, եիւ.քսէ.ք սէտա իլէ,

—Ալչագլարըն ալչաղը վէ դատտարլարըն դատտարը, տէտի, արթբգ ատալէթին իճրա օլունճաղը, վէ սէնատէն ագաճագ դանըն թէ.քրար սէնին պաշընա տէօքիւրմէսի վագթը կէլտի։

Մէրդում տէլիդանը պու լաֆզլարը սէօյլէտի, վէ սիլահընը պարօնու թա կէօ.քսիւ օրթասընտան վուրմասը.յլա, խապիսի մէզպուր տէհշէթլի պիր ֆիղան բէֆ իտիպ, վէ ատտագլարընտան նաթէմամ պիր քիւֆիւր չբգարարագ, սբրթ իւսթիւ եէրէ տիւշտիւ, վէ ճանչէքիշտիրմէ.ք իւզրէ տէրպէլէնմէեէ պաշլատը։

Պու մէնզարէ.յի կէօրտիւկիւնտէ, Բէրինին էվվէլբի վահշիանէ տուլղուլարը եէնիտէն մէ.յտանա չբգտբ, վէ մէրդումէ, Ֆէրժանընն, .քէնտի տեադլարը ալթընտա տէպէլէնտիկինի կէօրմէ.քլէ իլթիֆա իթմէ.յիպ, վէ տիւշմէնինին տիկէր պիր քիմսէ էլլիյլէ էօլտիւկիւնտէն տօլաեը, ինթիգամընը .քեամիլէն ալմբշ օլմաեբպ, եարբ սաղ վէ եարբը էօլիւ օլան Լիւ.քինն եանընտա տիղ չէօ.քտիւ, վէ դանլար ֆբշգբրմագտա օլան տէլինմիշ կէօ.քսիւնիւ աչբպ, ադղընը մէրդումուն եիւզինէ տտեաթտը, վէ եիւ.քսէ.ք սէտա իլէ,

—Է՛յ պարօն տբ Ֆէրժան, մարքի տբ Բիէօ սանա բէ.ք տօղրու սէօյլէտի։ Էօվիւշօլտուղունու զանն իթտիկին ժան տբ Միմէօզ հաեաթտա տբր վէ սէրպէսթ տիր, վէ էօլէճէ.ք օլան սէնսին։ Պէնի թանբեօ՞մուսուն, իշթէ սէնին գուրպանլարբն հէր գուրթուլուեօրլար։ Պէն Կուլում, վէ սէնին պանա եաբտբղն ֆէնալբղբն, պէն սանա եիւղ գաթբնը եաբարմ, սէնին իշինի պիթիրտիմ, վէ շիմտիտէ սէնին գանընը իշէճէյիմ։

Ֆիլվագբ շու սբրատա Բէրին եալան սէօյլէմէ.քտէ օլմաեբպ, սիվրի թբրնագլարբ.յլա Լիւ.քիւն եաբասընը տահա զիեատէ աշաբ, վէ ատտագլարբ աճ կէօզլիւլիւ.քլէ խասմինին գանընը էմմէեէ՝, վէ տիշէրիյլէ էթինի ըսբրմաեա պաշլատը։

Հիչ պիր ճանվէր պիր նաշ իւզերինտէ պու մէրթէպէ միւտհիշ սուրէթտէ վահշիլիկինի իճրա իյլէտբ, վէ մէրդումէ, Ֆէրժանընն, .քէնտի տեադլարբ ալթընտա տէպէլէնտիկինի կէօրմէ.քլէ իլթիֆա իթմէյիպ, վէ տիւշմէնինին տիկէր պիր քիմսէ էլլիյլէ էօլտիւկիւնտէն տօլաեը, ինթիգամընը .քեամիլէն ալմբշ օլմաեբպ, եարբ սաղ վէ եարբը էօլիւ օլան Լիւ.քինն եանընտա տիղ չէօ.քտիւ, վէ դանլար ֆբշգբրմագտա օլան տէլինմիշ կէօ.քսիւնիւ աչբպ, ադղընը մէրդումուն եիւզինէ տտեաթտը, վէ եիւ.քսէ.ք սէտա իլէ,

—Է՛յ պարօն տբ Ֆէրժան, մարքի տբ Բիէօ սանա բէ.ք տօղրու սէօյլէտի։ Էօվիւշօլտուղունու զանն իթտիկին ժան տբ Միմէօզ հաեաթտա տբր վէ սէրպէսթ տիր, վէ էօլէճէ.ք օլան սէնսին։ Պէնի թանբեօ՞մուսուն, իշթէ սէնին գուրպանլարբն հէր գուրթուլուեօրլար։ Պէն Կուլում, վէ սէնին պանա եաբտբղն ֆէնալբղբն, պէն սանա եիւղ գաթբնը եաբարմ, սէնին իշինի պիթիրտիմ, վէ շիմտիտէ սէնին գանընը իշէճէյիմ։

Ֆիլվագբ շու սբրատա Բէրին եալան սէօյլէմէ.քտէ օլմաեբպ, սիվրի թբրնագլարբ.յլա Լիւ.քիւն եաբասընը տահա զիեատէ աշաբ, վէ ատտագլարբ աճ կէօզլիւլիւ.քլէ խասմինին գանընը էմմէեէ՝, վէ տիշէրիյլէ էթինի ըսբրմաեա պաշլատը։

Հիչ պիր ճանվէր պիր նաշ իւզերինտէ պու մէրթէպէ միւտհիշ սուրէթտէ վահշիլիկինի իճրա իյլէտբ, վէ մէրդումէ, Ֆէրժանընն, .քէնտի տեադլարբ ալթընտա տէպէլէնտիկինի կէօրմէ.քլէ իլթիֆա իթմէյիպ, վէ տիւշմէնինին տիկէր պիր քիմսէ էլլիյլէ էօլտիւկիւնտէն տօլաեը, ինթիգամընը .քեամիլէն ալմբշ օլմաեբպ, եարբ սաղ վէ եարբը էօլիւ օլան Լիւ.քինն եանընտա տիղ չէօ.քտիւ, վէ դանլար ֆբշգբրմագտա օլան տէլինմիշ կէօ.քսիւնիւ աչբպ, ադղընը մէրդումուն եիւզինէ տտեաթտը, վէ եիւ.քսէ.ք սէտա իլէ,

—Ա՛հ, Ֆէրժան, մարքի տբ Բիէօ, սանա բէ.ք տօղրու սէօյլէտի։ Էօվիւշօլտուղունու զանն իթտիկին ժան տբ Միմէօզ հաեաթտա տբր վէ սէրպէսթ տիր, վէ էօլէճէ.ք օլան սէնսին։ Պէնի թանբեօ՞մուսուն, իշթէ սէնին գուրպանլարբն հէր գուրթուլուեօրլար։ Պէն Կուլում, վէ սէնին պանա եաբտբղն ֆէնալբղբն, պէն սանա եիւղ գաթբնը եաբարմ, սէնին իշինի պիթիրտիմ, վէ շիմտիտէ սէնին գանընը իշէճէյիմ։

Ֆիլվագբ շու սբրատա Բէրին եալան սէօյլէմէ.քտէ օլմաեբպ, սիվրի թբրնագլարբ.յլա Լիւ.քիւն եաբասընը տահա զիեատէ աշաբ, վէ ատտագլարբ աճ կէօզլիւլիւ.քլէ խասմինին գանընը էմմէեէ՝, վէ տիշէրիյլէ էթինի ըսբրմաեա պաշլատը։

Հիչ պիր ճանվէր պիր նաշ իւզերինտէ պու մէրթէպէ միւտհիշ սուրէթտէ վահշիլիկինի իճրա իյլէտբ, վէ մէրդումէ, Ֆէրժանընն, .քէնտի տեադլարբ ալթընտա տէպէլէնտիկինի կէօրմէ.քլէ իլթիֆա իթմէյիպ, վէ տիւշմէնինին տիկէր պիր քիմսէ էլլիյլէ էօլտիւկիւնտէն տօլաեը, ինթիգամընը .քեամիլէն ալմբշ օլմաեբպ, եարբ սաղ վէ եարբը էօլիւ օլան Լիւ.քինն եանընտա տիղ չէօ.քտիւ, վէ դանլար ֆբշգբրմագտա օլան տէլինմիշ կէօ.քսիւնիւ աչբպ, ադղընը մէրդումուն եիւզինէ տտեաթտը, վէ եիւ.քսէ.ք սէտա իլէ,

—Ա՛հ, Ֆէրժան, մարքի տբ Բիէօ

ԻԼԱՆԱԹ

Ապա իւլ Աղիզ էֆէնտինին հաճի Մուսթաֆա աղա զիմմէխ ինտէ ճիհէթի քէֆալէթտէն մահքիմ պիհ մախթուպու պուլունան մէպալիղի մաշիմէնին թէսվիեէսի զըմնընտա քէֆիլի միւմայիլէյհին իւհտէսինտէ պուլունան Սիւլէյմանիեէտէ քեային 37 նիւմէրօլու տէօքմէճի տիւքքեանը, իշպու տէյնինէ մուդաալիլ թարիխի իլանտէն օն պէշ կիւն սոնրա, ֆիրուխթինէ թէշէպպուս օլունաճաղը Տէրիսաատէթ մէրքէզի իճրա տայիրէսինտէն իլան օլունուր։

Միւթէվէֆա Նիզօլա վէրէսէսինին Եօրղանքիեէ պա իլամը մահքիմ պիհ տէյնի պուլունան մէպալիղի մաշիմէնին թէսվիեէսի զըմնընտա վէրէսէնին ֆիրուխթինէ մուվաֆֆաղաթ էյէտիին Պէյօղլունտա Թարլա պաշը նամ մահէլլէ քեային պիր պաղ շերպէթխանէնին միւլք վէ կէտիկին թէմամը պունտան ադամ միւդաիտէյ գօնուլտաղ տէօրթ եիւզ զըրդ ելրա պէտէլ իլէ թալիպի իւհտէսինտէ թէդարիւր իլյէտիկինտէն, եիւզտէ պէշ զամանը.յրա զիեատէյ թալիպ օլանլար վար խէ, շուպաթը բումինին եիկիրմի ալթընճը բէնճէնպիհ կիւնինէ գատար Տէրիսաատէթ մէրքէզի իճրա տայիրէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլերի։

Տօգան եէտի սէնէյի բումիսի աղնամ բիւսումանուն լա ագալ նըսֆը բէշէն, վէ գուսուրու տախի սէնէյի մէզքիւրէ մայս վէ հազիրան վէ թէմուզունուն պերինէի կիւնէրինտէ մլթէսավի իւչ թագսիթ իլէ ալընմագ, վէ պէտէլին պիր ադէտի պիլէ հիչ պիր մաթլուպ վէ հէվալեէ մահսուպ օլունմաեաղ, պէհէմահալ նագատէն թէսվիեէ խորմէք շարթըյա, թօքսան վէ եախօտ բարչա բարչա իհալէսի գարարլաշտըրըլարագ, մահէլլերինէ վէ պուրաճա միւզայիտէեէ գօնուլմուշ օլտուղունտան, պունա պուրաճա թալիպ օլանլարը, սակը հալ շուպաթընը օն պիրինէի չարչէնպիհ կիւնինէ գատար Մալիեէ խազինէյի ճէլիլէսինտէ աչար վէ ադնամ էմանէթի տայիրէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլերի։ 3—1

Թօքխանէյի ամիրէ իչին իլի տէֆթ գալպուրտան կէչիրիլմիշ թօպուղ վէ դէրդէսը. պիրինճի նէվինտէն միւպաահասընա քիւրմ կէօրիւնէն 15 պին թօնէլաթա նուգասիզ մատէն քէօմիւրիւնիւն թանպիմ վէ թաաթի իսիլէճէք դօնթրաթօսու թարիխնտէն իթիբարէն մահ պէ մահ իլերէր պին թօնէլաթօսու մանուանա տէրսինինտէ թէսիմ օլունուպ, եէսի պուչուդ այ զարֆընտա արդասը ալընմադ, վէ սէֆինէ նամէը.յրա ըէսմը կէօմրիւք վէ մէսարիֆի նագիեէ վէ սայիրէսի միհթէսհիւտինէ վէ եալընը մէվադրի իճապիեէեէ նագը եօլունտա գուրանըրաճաղ մանուանա իւճիւրաթը, Թօքխանէյի ամիրէեէ այիա օրմագ վէ թէսիմաթըն մրգասը պէշ եիւզ թօնէլաթօեա վարագճա, պահասը անպարարընտան վիրիլէճէք մադպուղ սէնէտէրինին մուամէլաթը իկիա պիրլէ, սուրէթի իսթիհսալ զըրընաբգտան օնրա, Թօքխանէյի ամիրէ խազինէսինտէն թէսվիեէ վէ իթա գէրընմագ շարթը վէ չէրայիթի սայիրէ իլե, վէ եիւզիւ.ք օսմանը ալթունու եիւզ զրուշ հիսասը.յրա պիրմիւնագասա, պէհէր թօնէլաթօսու եիկիրմի սէքիզ չիլինտէ թալիպի իւզերինտէ գարմըշ խուսկինտէն, վէ տօգսան ալթը սէնէսի քեանունի սանիսինին եիկիրմի սէ.քիզինճի չարչէնպիհ կիւնինէ գատար թէքրար միւնագասասը իճրա օլունուպ, եէսի վէզքիւրաե գարարը գոթիսի վիրիլէճէկի կիպի, իրթէսի բէնճէնպիհ կիւնիւ տախի եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան, սահա աչաղը պահա իկէ իթասընա թալիպ օլանլարը, զի.քը օլունան կիւնէրէրին սաաթ օնունա գատար Թօքխանէյի ամիրէ մէճլիսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլերի։ 3—1

Սուլթան Ահմէտատ սէրտէսթի ինչա օյան վէրկի էմանէթի տայիրէսի տախիլինտէ իթթիֆաղ օլունան լօգանէթա վէ գահվէխանէ չէրայիթի մուդարրէրէսկյէ թալիպինէ իճաբ իտիլէճէկինտէ, պունարը իսթիճարէ թալիպ օլանլար սայիրէ.յի մէզքիւրէ նէզանտէ քեային գօմիսիօն օտասընա միւրաճաաթ իյլէմէլերի իլան օլունուր։

ԵԱՆՂԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՍԻԿՈՒՐԹԱ

NOTH BRITAND H IO
MERCANTIL
INSURANCE COMPANY

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻԾ ԷՆՏ ՄԷՐԲԷՆԹԱՅԼ

Նամ Լօնդրա վէ Էդինպուրկ եանղընտ սիկուրթա գումբանեասը

	Ինկ. Լր.	
Ասըլ սերմաեէ		2,000,000
Լիսանսիլ սերմաեէ	450,000	
Եանղընտ չիւպէսինտէն հասըլ օրմուշ իհթիեաթագէսի	1,156,690	1,606,690
1878 սէնէսինտէ քեարը սաֆի		976,119

NORTHEN
ASSURANCEO MPANY

ՆՈՐԹՀԷՐՆ

Նամ Լօնդրա եանղընտ վէ էօմիւր սիկուրթա գումբանեասը

	Ինկ. Լր.	
Ասըլ սերմաեէ		3,000,000
Լիսանսիլ սերմաեէ	150,000	
Եանղընտ վէ էօմիւր չիւպէսինտէն հասըլ օրմուշ իհթիեաթագէսի	525,000	675,00
1878 տէ սաֆիր քեար		4050

Սահիպ իմզա քէնտուսինին, պալէատէքի իքի սիկուրթա գումբանեալարընընն ՊԻՐԼԷԾՄԻԾ աճէնթօսու նասպ օլունմուշ օլուպ, եանկընը վէ էօմիւր սիկուրթասը իչին չոգ գօլայընգալար վիրէպիլիր պիր հալտէ պուլունտուղունու, քէնտի պիր չոգ միւլթէրիլերինէ, վէ Իսթանպօլուն բաղպէթլու էհալիսինէ իլան իտէր։

Մէզքիւր գումբանեալար, քէնտի տախիլի նիզամնամէլերի մուճիպինէճ սիկուրթաեա թուրթուգալարը էպնիեէլերի, պէյնիլերինտէ թագսիմ իտէճէքլէր տիր։ Եանղընտ սիկուրթասը իչին վիրտիքլերի գօլայընգալար իլէպիր չոգ իչ եաբմաեա միւգթէտիր տիրլեր։

Շիմտիյէ գատար օլտուղու կիպի, Պէյօղլու վէ Գալաթա վէ Իսթանպօլ վէ ճիվար չէհիր վէ քէօյլերտէ էպնիեէ սիկուրթաեա թուրթաճագ տըր։

Maritime Insurance Cie, Limited
of Liverpool
Capital £ 500,000
ՄԱՐԻԹԱՅՄ
ՏԷՆԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲ.
Սէրմաեէ 500,000 Ինկ. լիր.

Սահիպլի իմզա, վաքօր վէ եէլքէն կէմիլերի վէ տերուտինտէքի էշեա վէ էմթաաեը ղաեէթ ֆայիտէլի շարթլարա սիկուրթաեա թուրթմագ իչին մէզքիւր գումբանեա թարաֆընտան ըուխսաթ իսթիհսալ իյլէմիշ տիր։

Ֆիեաթ վէ սայիրէ հագգընտա մալիումաթ ալմագ իսթէեէնլերին, Գալաթատա Գօմիսիօն խանը քէօշէպաշընտա տէմիր քէօբրիւեէ նաղլը օլան օտաեա միւրաճաաթ իյլէմէլերի։

Մէզքիւր Գումբանեալարընն աճէնթօսու
ՀՈՀԷՆ ԲՈՒՌԻ,
Վէ ումուր ու մէսալիհինէ մէմուրու
ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ

Մ. Ժ. Տ. Ծանէթօնուն իտարէխանէսի, տէվլէթի Ալիեէ, Ռուսիա, Ավսթրիա, Ռումանիա, Ֆրանսա, Իթալիա, Եունան վէ Սագսօնիա Թահվիլաթընը միւպասեա վէ ֆիրուխթ իթմէքլէ միւքէլլէֆ օլտուղունու, վէ վատէլերի հուլուլ իթմիշ օլան գուբօնլարը, վէ դուրալարը չէքիլէն բիանգօլարտա դազանան պիլէթլերի թէէտիեէ իթսիկինի, վէ տէվլէթ թահվիլաթլարը բէհին գօնուլտուղու հալտէ, գարզէն ադէտ վիրտիկինի, վէ էվրօբա թիճարէթ պօրսալարընտա պանդա մուամէլաթը գօմիսիօնլարը դապալ իյլէտիկինի բաղպէթլու էհալիեէ իլան իտէր։ — Պալէատէ զիքր օլունան թահվիլաթը համիլ օլան զաթլար, իտարէխանէեէ միւրաճաաթ իթիքլերինտէ, պիրա իւճրէթ, գուրալարը քէշիտէ օլունմուշ օլան բիանգօլարընն ֆիհրիսթլերինի թէտգիգէ սերպէսթ տիրլեր։

Գալաթատա Գօմիսիօն խանընտա
Ն. 18

AU CAMELIA

ՊԷՅՕՂԼՈՒՏԱ
ԳԱՄԷԼԻԱ ՄԱՂԱԶԱՍԸՆՏԱ

Գըշ խիթամընա գատար
ԼԻՔԻՏԱՅՍԻՕՆ
Իճրա գըրընմագտա տըր։

ՖՕՌԴԻՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒՍԿՕՊԻ
ՊԱՐՈՆ ԼԸԳՕԳԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
ՄԱՄՆ Բ.

Հրատարակիչ Կ. Ա. Պարոնեան

Դատական ընտիր վիպասանութիւն մ'է, և մինչ ցարդ հրատարակուած վիպասանութիւններէն տարբեր ընթացք մը ունի։

Ամբողջ գործը պիտի բաղկանայ 10 մասերէ և հետզհետէ պիտի հրատարակուին։

Կը ծախուի կամուրջին գլուխը Յ. Զամաշճեան գրատունը և ամեն Հայ գրավաճառաց խանութը։

Իւրաքանչիւր մաս 4 ղրշ.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԴԱՍԱԳԻՐՔ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

Փափազեան Ստեփան ֆէնտիի աշխատասիրած ազգային Պատմութիւնն բաւական ժամանակէ ի վեր սպառած ըլլալով, այս անգամ վեցերորդ տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուեցաւ Ս. Ղ. Պարսիզպանեան տպարանէն։

½ Գինն աւելի դիւրամատչելի եղած է, 3 ղրշ. որ կը ծախուի Հայ գրավաճառաց քով, կեդրոնատեղիք են Բիզա բաշա խան թիւ 3 Ս. Ղ. Պարսիզպանեան տպարանը, և Ս. Ղուկասեան գրատունը։ Ազգային վարժարանաց համար մասնաւոր զեղչ կըլլայ եթէ 10էն աւելի ծախու առնուի։

—·—

ՏՕԳԹՕՐ

ՃԷԼԱԼԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

Տօգթէօրու միւմանիլէ.յհ, սապըԴԷ վէճհ իւղրէ, եաբընը.ղ ֆըբէնկի վէ պէլ սօուդլուղու, վէ ումում ալէմթը թէնասիլիեէեէ (ծննդական գործարանայ վերաբերեալ), վէ խարար եօլլարընա տայիր խասթալըգլարա միւչար օլանլարընն էմրիթէտավիլերի իչին, հէր կիւն սաաթ տէօրթտէն օնա գատար, Պաղչէ գարուսունտա Համիտիյէ թիւրպէսի սըրասընտա վագը 32 նիւմէրօլու Սինապեան Վիչէն էֆէնտի ճէզաանէսինտէ, վէ բաղար կիւնէրի տախի, Պէյօղլունտա Սագըզ աղաճը ճատտէսինտէ վագը 27 նիւմէրօլու քէնտի խանէսինտէ, քէյֆսիզլէրի գապուլ իթմէքտէ տիր։

ԱԼԷՍ. Օ ՏԸ ԳՕԼՕՆԵԸ

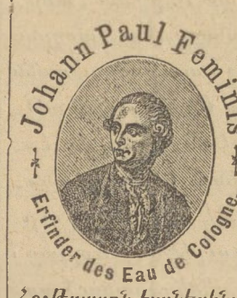

Օ տը Գօլօնեընդն էն ալ տը 1695 սէնէսինտէ ԺԱՆ ԲՕԼ ՖԻՄԻՆԻՍ ին իճատ իյլէտիլի, վէ ԺԱՆ ԱՆԹՕԱՆ Ֆարինանդն Միլան չէհրինտէ 1 39

Հօշթրասընն խանէսինտէ իսկիքտէն կէչիրտիկի Օ տը Գօլօնեը տը։

Շիշէնին իւզէրինտէ դըրմըզը վէ մաի պիր մարգա վար տը։

Իշպու Օ տը Գօլօնեը եալընը.ղ Գալաթատա Մէրթիպանի սոգաղընտա 12 նիւմէրօլու Թընէլ խանընտա իկի գաթատա մէմուրը մախսուսը միւսիւ Ժոզէֆ Է. Ֆլորիանինին օտասընտա սաթըլը։

ԵԷՏԻ ՏԻԼՊԷՐԼԷՐ

Իքինճի ճիւզի Գավաֆեան մաթպասանուս Թալ վէ հէր քէթապճըլար վէ զաղէթա սաթանլար վաբրթասընդա ֆիրուխթ օլունմագտա տը։ Պիր ճիւզինին ֆիեաթը 40 փարէ տիր։

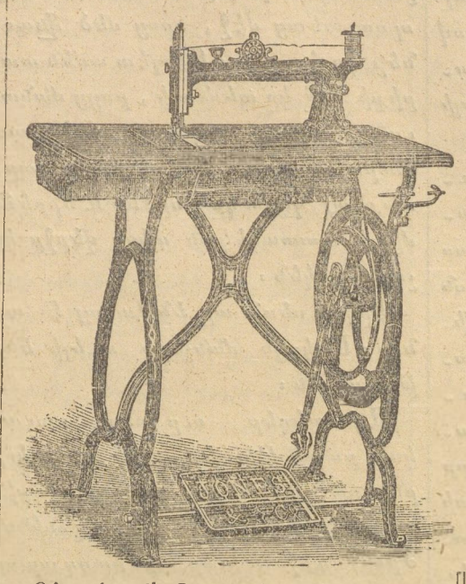

Թիւրքիա վէ Պուլղարիա իչին եալընը.ղ տէրզիլիթօ աճէնցիասը,

EM. J. MERTZANOFF
ԷՄ. Ժ. ՄԷՐՃԱՆՕՖ
Ն. 13 Գալաթա Վօյվոտա ճատտէսի Ն. 13
Իսթանպոլ

JONES ET C.
ՃՕՆ ՎԷ ԳՕՄԲԱՆ ԼԻՄԻԹԸՏ
ԿԱՑՏ ՊՐԻՃ - ՄԱՆՉԷՍԹԷՐ

Տիքիշ մաքինասը ճէսիմ ֆապրիգասը

Էլ իւէ իչէր մաքինա,
Ֆամիլեալար իչին մաքինա,
Մօտիսթրալար վէ Թէրզիլէր իչին մաքինա,
Գուլնտուրաճըլար իչին մաքինա,
Լասթիք տիքմէք իչին մաքինա,

Թարիֆա վէ էօրնէք տէֆթէրլերի մէճճանէն վէրիլիր,

Զօղ ալանլար իչին ֆիեաթճա պիւյիւք իքրամլար օլունուր։

99 EME

LOTERIE ROYALE DE SAXE

ՍԱԳՍՕՆԵԱՆԸՆ 99 ՈՒՆՃՈՒ ԼՕԹՐԻ ՐՕՅԱՅԵԱԼԸ

Հ. Գլարֆէլտ վէ գումբանդասը մաղազասը Թարաֆընտան, ըիայէթլու էհալիմիզէ, մէզքիւր բիեանդօտան,

1881 սէնէյի ճէպիտի **3** վէ **4** իւնտէ, իւք քէշիտէսի իճրա գըլընճաճաղը իսթար օլունուր։

Պու բիեանդօնուն, Ալմանիա բիեանդօլարը իչինտէ, էն զիեատէ մէնֆաաթլուսը օլտուղու. ումում սուրէթտէ թանըմիշ տը, վէ

100,000 պիլէթտէն **50,000** պիլէթի գազանաճագ տը.ը քի, ենարտան տա պաշլըճալարը շու աթիտէքիլէր տիր.

Պիրինճիսի ֆրանգ 625,000
Իքինճիսի ,, 375,000
Իւչինճիսիս ,, 250,000

վէ զայրիհիմ վէ զայրիհիմ։

Ալէքսանտրս Իսթանպօլտա, վագըթ վագըթ, քէնտի էլիմիզէ, իքրամլյէ օլարագ էտա իտիմիշ օլան 100,000 վէ 60,000 վէ էմանալի ֆրանգլարտան մասատա, հաթթա քէնտի սաթմըշ օլտուղումուզ պիլէթլերտէն, սոն տէֆա չէքիլէն բիեանդօտա շու աթիտէքի նիւմէրօլար գազանմըշլար տը.ը.

18,750 ֆրանգ Ն°. 47,591, վէ 9,750 ֆրանգ Ն°. 10,188, վէ 31,705, վէ 31,719, վէ 46962, վէ 58,554, վէ 99,155, վէ սայրլերի քի, հէման քէշինան էտա իյլէմիշիզ տիր։

Վէ բիայէթլու էհալիմիզէ շունու տախի խապէր վիրիրիզ քի, մաղազամըզտա, Համպուրկուն,

279 ունճու բիեանդօսու պիլէթլերի տախի սաթըլմագտա օլուպ, վէ 90,500 պիլէթտէն 46,640 պիլէթի գազանաճագ, վէ իքրամիյէլէր իչինտէ իսէ, 500,000 ֆրանգ վէ 312,500 ֆրանգ վէ սայրէ վէ սայրէ պուլունաճագ տը.ը, վէ իւք բիեանդօ, իշպու դեկտ. 15 տէ վէ 16 տա շէքիլէճէք տիր։

Պու բիեանդօնուն սոն քէշիտէլերինտէ, պիզիմ էլիմիզէ շու իքրամիյէլէր թէէտիյէ օլունմուշլար տը.ը. 12,500 ֆրանգ Ն°. 6,717 իչին, վէ 3,750 ֆր. Ն°. 462 վէ 3,997 վէ 6,816 իչին վէ սայրէ վէ սայրէ։

Վէ շու գօլայըգ վէ մէնֆաաթ տա վար տը.ը քի, իսթէյէն հէր վագըթ մաղազամըզտան, իսապէթ իթմիշ նիւմէրօլարը բէսմի լիսթալարընը սիւալ իտիպ կէօրէրէք, էկէր քէնտիլերէ պիր շէյ վուրմուշ իսէ, անինտէ բարալարընը ալապիլէճէք քէլէր տիր։

Պունլարտան զիեատէ քէսպի մալիումաթ իթմէք, վէ պէեանամէլերինի ախզ իյլէմէք իսթէյէն զաթլար, Գալաթատա Գօմիսիօն խանը ալթընտա վագը 10 նիւմէրօլու մաղազամըզա թէչրիֆ իյլէմէլի տիրլեր։

Հ. ԳԼԱՐՖԷԼՏ ՎԷ ԳՕՄԲ.

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕԲԱ ՊՕՐՍԱԼԱՐԸ

Լօնտրա 5 փէտր.

Ինկլիզ	գօնսօլիտի	98-3/4
Իսհամը	Ուումումիէ աչըլտը	15-3/16
"	" գարանտը	13-1/8
1865	Իսթիգրազը	14-1/2
1869	"	14-3/8
1871	"	72-3/4
1872	(Պօնտու Թրէզօր)	23-1/4
1873	"	13-3/8
Օսմանը	Պանգասը	11-7/8
Ռուսիա	իսթիգրազը 1873	90-5/8
Մըսըր	իսթիգրազը պիրլէշմիշ	71-1/4
"	իսթիեազը (չըմէնտ.)	94-3/8
Տէվլէթը Սէրբէն	1877 իսթիգ. բազը	85-7/8
Տարբա սանիեէ		73-5/4
Մըսըրը	Բօչիրտ իսթիգրազը	94-1/4
1877	Մուճարիսթան էհամը	92-5/8
Դամպիօ	Բարիզ 3 այ վատէ	

Բարիս, 5 փէտր.

Ֆրանսըզ	ֆոնտսու 3 %	84-32 1/2
"	" 5 %	119-70
Էսհամը	Ուումումիէ աչըլտը	13-30
"	" գարանտը	15-32 1/2
1865	Իսթիգրազը	74-
1869	"	72-
1873	"	69-
Ռումէլի	չըմէնտ. թահվիլ.	49-75
Օսմանը	Պանգասը	555-
Դրէտի	Լիոնէ	1130-
Ռուս	ֆոնտսու 5 % (1877	85-9/16
Ռուսիանըն	Շարք իսթիգրազը	61-1/8
Իթալիա	ֆոնտսու	88-70
Մըսըր	իսթիգ. պիրլէշմիշ	362-50
Իսբանեա	խարիճի իսթիգրազը	22-3/8
Դամպիօ	Լօնտրա իւզէրինէ	25-36

Բարիս, (Պուլվար) 5 փէտր.

Ֆրանսըզ	ֆոնտսու 3 %	119-65
Էսհամը	Ուումումիէ	13-32 1/2

Վիէննա, 5 փէտր.

Լօնտրա	իւզէրինէ գամպիա	118-75
Ռումէլի	աէմիր եօլ թահվիլաթը	22-

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Իսհ. Ուում. յունվ. 24 ադշմ. գր.		14- 9
" " յունվ. 26 սպհ. աչ.		14- 5
" " Լն եիւքսէք		14- 9
" " Լն աչաղը		14- 7
" " Սաաթ 5 տէ		14- 8
1863	Իսթիդ. (Մութօն) 6 % ֆ.	70-
1865	" " 6 % ֆ.	71-
1869	" (Բինար) 6 % ֆ.	69-
1872	" (Պօն տու Թրէզօր	23-
1873	" (Բինար) 6 % ֆ.	66-
Ռումէլի	չըմէնտքէր	47-1/4
Բաքօր	ղուրուշ	15-
Հէվալէսիզ	"	17-1/2
Ադէտ	ֆայիզի %	09-

ԱԳՍԻՕՆԼԱՐ ՖԻԵԱԹ

Գրէտի ժէնէրալ 6 %	3- 20
Սօսիէթէ ժէն 6 %	4- 22
Իսթանպոլ Պանգասը	8- 20
Սօսիէթէ Օթօման	3-
Թրամվայ 5 %	560-
Լավրիօմ (մատէն)	107-
Աքսիօնլարտա իշ եօգ	

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱՋԱՍԸ

Օսմանը լիրասը 100 ղրշտան	Ղ. Փ.
Ինկիլիզ լիրասը	110- 3
Ֆրանսըզ ալթունու	87-25
Բօլ	90-10
Գրիմից ալթունու	51-25
Պէեազ մէճիտիյէ	108- 2
Մէթալիք	209-
Պէչիք	212-1/2
Ալթընը.ղ	129-1/8
Պազըր	
Գարպոն գայիմէսի գարիք	86°-

ԳԱՑՄԷՆԻՆ ԲԻԱՋԱՍԸ

Լն եիւքսէք	1200-
Լն աչաղը	1200-
Սաաթ 5 տէ	1200-